

መጋቢት 26 ቀን 2008 ዓ.ም.

ዳኞች፡- ተሻገር ገ/ሥላሴ

ሙስጠፋ አህመድ

ተፈሪ ገብሩ

ሸምሱ ሲርጋጋ

ፈይሳ ወርቁ

አመልካች፡- አቶ ነገሰ ግዛው -ቀርቦዋል

ተጠሪ፡- አቶ ሒርጳ ቤኛ - ቀርቦዋል

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

በዚህ የሰበር አቤቱታ መዝገብ ክርክር አመልካች አቶ ነገሰ ግዛው ጥር 15 ቀን 2007 ዓ.ም በተጻፈ አቤቱታ በአሮሚያ ብ/ክ/መ/ አሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ. ቁጥር 187309 ጥር 14 ቀን 2007 ዓ.ም በዋለው ችሎት በሰጡት ትዕዛዝ ቅር በመሰኘት የቀረበ ነው፡፡ ቅሬታውም በዋናው መዝገብ ቁጥር 21302 በቀን 9-4-2006 ዓ.ም በዋለው ችሎት በተሰጠው ውሳኔ አዋሳኝ ተጠቅሶ 1 ቀርጥ የመሬት ይዞታ እንደሆነ በግልጽ ተጠቅሶ የቀረበ ሲሆን ሁለት ተኩል ቀርጥ መሬት እንድፈጽም መታዘዙ ተገቢ ባለመሆኑ ይታረምልኝ የሚል ነው፡፡

በአሮሚያ ብ/ክ/መ/ ሜታ ሮቢ ወረዳ ፍ/ቤት በመ.ቁጥር 21780 የአሁን ተጠሪ ሂርጳ ቤኛ የአፈጻጸም ክስ አቅርቦ ፍ/ቤቱ የቀበሌው መስተዳድር የአፈጻጸም ተከላኝ አቶ ነገሰ ግዛው ከመሬቱ ላይ ባህር ዛፎቹን ለማንሳት ፍቃደኛ ስላልሆነ ከባህርዛፎቹ ጋር ለአፈጻጸም ክሳሽ አስረክበናል፡፡ ባህርዛፎቹ 1 ዓመት የሞላቸው ሆኖ በሁለት ቀርጥ ተኩል መሬት ላይ የሚገኝ መሆኑን ገልጿል፡፡ የአፈጻጸም ተከላኝ ለአ/ክሳሽ የተወሰነለት መሬት አንድ ጥማድ ብቻ በመሆኑ ሌላውን መፈጸም አይገባኝም ሲል የአ/ክሳሽ ደግሞ ክስ ያቀረብኩትና የተወሰነልኝ የመሬት አዋሳኝ ይሄው የተፈጸመልኝ መሬት በመሆኑ ባግባቡ የተፈጸመ ነው በማለት

የተከራከሩትን መዝገቦ የካቲት 6 ቀን 2006 ዓ.ም. በሰጠው ትዕዛዝ የተሰጠው ውሳኔ የመሬቱን አዋሳኝና ስፋቱ በክሱ ውስጥ የተቀመጠው ነው በማለት ስለተወሰነ ለአፈጻጸም ክሳሽ የተፈጸመለት መሬት የተወሰነለትን ነው በማለት ወስደን ውሳኔው ፍጻሜ ስላገኘ መዝገቡን ዘግተነዋል ሲል አዟል። የአፈጻጸም/ ተከሳሽ (የአሁን አመልካች) ለምስራቅ ሸዋ ዞን ክፍ/ፍ/ቤት ይግባኝ አቅርቦ የምስራቅ ሸዋ ዞን ክፍ/ፍ/ቤት በመ. ቁጥር 00164 ነሐሴ 22/2006 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ የስር ፍርድ ቤት በዋናው ውሳኔ በመ.ቁጥር 21302 ታህሳስ 9/2006 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ የመሬቱ አዋሳኝ በምስራቅ አቶ ጣፋ ሀይሉ እና አበራ ሃይሉ በምዕራብ እና በሰሜን በአፈጻጸም ተከሳሽ እና በደቡብ የመኪና መንገድ ሲሆን አንድ ቀርጥ መሬት ነው። ቀበሌው በውሳኔ ውስጥ የተጠቀሰውን አዋሳኝ መሬት 2 ቀርጥ ተኩል ያስፈጸመ መሆኑን በሪፖርቱ ጠቅሷል። የመሬቱ አዋሳኝ በውሳኔ በተጠቀሰው አዋሳኝ ውስጥ ያለው መሬት ሁሉ በመሆኑ ይግባኝ ባይ ቅሬታ ካለው በይግባኝ ማስተካከል ነበረበት እንጂ እንደውሳኔው በመፈጸሙ ቅር የሚያሰኝ አይደለም ሲል የወረዳ ፍ/ቤትን ትዕዛዝ አጽንቷል። አ/ተከሳሽ ለኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አቤቱታ አቅርቦ የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ. ቁ. 187309 ጥር 14/2007 ዓ.ም በዋለው ችሎት በሰጠው ትዕዛዝ የቀረበው አቤቱታ በስር ፍ/ቤት የተሰጠው ውሳኔና ትዕዛዝ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ባለመሆኑ አቤቱታ አያስቀርብም ሲል ውድቅ አድርጎታል።

የአሁን አመልካች ይህን ትዕዛዝ በመቃወም ቀርቦዋል። መዝገቡ ተመርምሮ አመልካች በዋናው ፍርድ ለተጠሪ እንዲያስረክቡ የተወሰነባቸው አንድ ቀርጥ መሬት መሆኑን የስር ፍ/ቤት በውሳኔው ላይ ገልጾ አመልካች ለተጠሪ ያስረክቡት ግን ሁለት ቀርጥ ተኩል መሆኑን የቀረበው ሪፖርት የሚያሳይ ሆኖ እያለ ከፍርዱ ውጪ አንድ ቀርጥ ተኩል መሬት በተጨማሪ ማስረክብ የለብኝም ሲል አመልካች ያቀረበውን ቅሬታ የስር ፍ/ቤት ሳይቀበለው የመቅረቱን አግባብነት ለማጣራት ሲባል ቀርቧል። መልስና የመልስ መልስም ተሰጥቶበታል። ተጠሪ ግንቦት 26/2007 ዓ.ም. በተጻፈ መልስ የወረዳ ፍ/ቤት የአሁን አመልካች መብቱ ያልሆነውን እና በአዋሳኝ የማንገናኝ ይዘታየን ይዞ ባህር ዛፍ መትከሉ ተረጋግጦ ባህርዛፉን አንስቶ ይዘታዬን እንዲለቅልኝ በውሳኔው መሰረት የተፈፀመ በመሆኑ አቤቱታው ውድቅ ይሁንልኝ ሲል ተከራክሯል። አመልካችም ሰኔ 18/2007 ዓ.ም. በተባፈ የመልስ መልስ አቤቱታውን በማጠናከር ተከራክሯል። በዚህ መሰረት ከተያዘው ጭብጥ አንጻር መዝገቡን እንደመረመርነው ፡ በዋናው መዝገብ ቁጥር 21302 የተሰጠው ውሳኔ አንድ ቀርጥ መሬት አዋሳኝ ተጠቅሶ የአሁን አመልካች ለተጠሪ እንዲለቅለት የተወሰነ ስለመሆኑ ግራ ቀኙን አላከራከረም። ውሳኔ የተሰጠበት መሬት ስፋቱ አንድ ቀርጥ መሬት ሆኖ እያለ ሁለት ቀርጥ ተኩል መሬት ለአሁን ተጠሪ መፈጸሙን በተመለከተ የሥር ፍ/ቤት በዋናው መዝገብ ውሳኔ ሲሰጥ አዋሳኝ ተጠቅሶ

የተወሰነ በመሆኑና አሁንም ለተጠሪ (የአፈጻጸም ክላሽ) የተፈጸመው በዚህ አዋጅ በተጠቀሰው ክልል ውስጥ የሚገኘው መሬት በመሆኑ አፈጻጸሙ ተገቢ ነው በማለት ወስኗል። ለዚህ ውሳኔያቸው ድምዳሜ ምክንያት ያደረጉት የዋናው መዝገብ ቁጥር 21302 ውሳኔ የመሬት አዋጅን መሰረት በማድረግ ብቻ እንደሆነ ከተደረገው ክርክር መረዳት የሚቻል ነው። ይሁንና በዋናው መዝገብ አንድ ቀርጥ የመሬት ይዞታ ውሳኔ ተሰጥቶበት ከአጥፍ በላይ ሁለት ቀርጥ ተኩል መፈጸሙ የመሬቱ አዋጅ በአንድ በኩል በደቡብ አቅጣጫ የአፈጻጸም ተከላኝ (የአሁን አመልካች) የሚያዋስነው ሆኖ እያለና በዚህ አቅጣጫ ወደ አመልካች የመሬት ይዞታ ሊታለፍ የሚችልበት ሁኔታ ሊኖር ስለሚችል የስር ፍ/ቤት በሚከተሉት 1. ክርክር ስላስነሳው የእርሻ መሬት አዋጅ እና መጠን ጉዳይ ተጠሪዎ ክላሽውን ባቀረቡበት ጊዜ በፍ/ብ/ህ/ቁ. 224(2) መሰረት የሰጡት መግለጫ ይዘት ምን እንደሆነ 2. በአመልካቹ መልስ ላይ የተሰጡት ትችት ምን እንደ ሆነ፣ 3. ክርክር ስላስነሳው የእርሻ መሬት አዋጅ እና መጠን ጉዳይ በስረ ነገሩ ፍርድ ላይ የተገለጸው የውሳኔ ክፍል የተሟላ ይዘት ምን እንደሆነ 4. ተጠሪዎ ክስ ያቀረቡበት እና የስረነገሩ ፍርድ ያረፈበት የእርሻ መሬት ይታወቅ የነበረው በቀርጥ በምን ያክል መጠን እንደ ሆነ፣ ከተጠቀሱት ነጥቦች በመነሳት በስረነገሩ ፍርድ ላይ በተገለጸው መጠን እና በአፈጻጸም ጊዜ በተለካው መጠን መካከል ልዩነት ሊከሰት የቻለበት አጠቃላይ ምክንያት ምን እንደሆነ ተጠሪዎና ተለይቶ ከታወቀ በኋላ መፈጸም ነበረበት። በመሆኑም የስር ፍ/ቤት በዋናው መዝገብ ውሳኔ የተሰጠበት መሬት አንድ ቀርጥ ሆኖ እያለ ሁለት ቀርጥ ተኩል የሆነበት ምክንያት ሳይጣራ አዋጅን ብቻ መሰረት በማድረግ የተሰጠው የአፈጻጸም ትዕዛዝ እና ውሳኔ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው።

ው ሳ ኔ

1. የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ. ቁ. 187309 ጥር 14/2007 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የሰጠው ትዕዛዝ ፣ የምዕራብ ሸዋ ዞን ከፍ/ፍ/ቤት በመ. ቁ. 00164 ነሐሴ 22/2006 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ በኦሮሚያ ብ/ክ/መ/ የሜታ ሮቢ ወረዳ ፍ/ቤት በመ. ቁ. 21780 የካቲት 6/2006 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የሰጠው ትዕዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ. 348(1) መሰረት ተሽሯል።
2. የሜታ ሮቢ ወረዳ ፍ/ቤት በዋናው መዝገብ ቁ. 21302 የተሰጠው ውሳኔ አንድ ቀርጥ መሬት አዋጅ ተጠቅሶ ለአሁን ተጠሪ አመልካች እንዲለቅሰት ተወስኖ እያለ የተፈጸመው መሬት ሁለት ቀርጥ ተኩል የሆነበት ምክንያት ከላይ በፍርዱ ክፍል ከተራ ቁጥር አንድ እስከ ተራ ቁጥር አራት የተጠቀሱትን እና ተያያዥ ነጥቦችን ከስረ

ነገሩ ፍርድ ይዘት እና ጉዳዩ ከሚመለከተው አካል ጭምር በማጣራት ውሳኔውን እንዲያስፈጽም በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሀ/ቁ 343(1) መሰረት መልሰናል።

3. የውሳኔው ቅጂ በዚህ ውሳኔ መሰረት እንዲከወን ለሜታ ሮቢ ወረዳ ፍ/ቤት እንዲያውቁት ደግሞ ለኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት እና ለምዕራብ ሸዋ ዞን ከፍ/ፍ/ቤት ይላክ።
4. በዚህ መዝገብ ወጪና ኪሳራ ተቻቻሉ ብሰናል።
5. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መዝገብ ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

መ/ይ